

10 vragen aan...

Louise Elffers

Voorzitter van de Onderwijsraad en bijzonder hoogleraar Kansengelijkheid in het onderwijs (UvA) en lector Kansrijke Schoolloopbanen in een Diverse Stad (HvA)

1 Wat ziet u als uw belangrijkste opdracht als voorzitter van de Onderwijsraad?

'De Onderwijsraad draagt bij aan goed onderwijs voor iedereen door het geven advies over onderwijsbeleid aan regering en parlement. Dat doen we op verzoek en uit eigen beweging. Zeker gezien de grote zorgen over ontwikkelingen in het onderwijs, zoals het lerarentekort, de dalende resultaten en de toenemende tweedeling, zie ik het als mijn opdracht als voorzitter om die functie zo goed mogelijk te blijven vervullen. In tijden van snelle politieke koerswisselingen en polarisatie, bewaak ik onze onafhankelijke positie en onze focus op wat het onderwijs nu én op de lange termijn nodig heeft.'

2 Hoe kunt u als voorzitter van de Onderwijsraad bijdragen aan meer kansengelijkheid?

'Kansengelijkheid is een van de thema's waarover de Onderwijsraad zich meermaals heeft uitgesproken en dat zal de raad ook blijven doen. Daar waar de onderwijskwaliteit onder druk staat, onder meer door de ongelijk verdeelde tekorten aan leraren en schoolleiders, staat de kansengelijkheid onder druk. Schaarste creëert tweedeling en dat is iets wat steeds moet worden meegewogen in onderwijsbeleid.'

3 Ziet u een relatie tussen kansengelijkheid en schooluitval?

'Wie zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat, heeft minder kansen op welvaart en welzijn in het latere leven. Dus schooluitval leidt tot ongelijke kansen in de verdere (school)loopbaan. Daar liggen verschillende mechanismen aan ten grondslag. Zo weten we dat armoede en schulden het lastiger maken om succesvol te leren en studeren. De Onderwijsraad brengt hierover in het voorjaar van 2025 een advies uit. Soms is de inrichting van het onderwijs zelf een oorzaak van schooluitval. Kijk bijvoorbeeld naar de uitval bij de overgang van vmbo naar mbo. Daar waar havisten en vwo'ers een startkwalificatie op zak hebben zodra ze eindexamen hebben gedaan, moeten vmbo'ers eerst nog de overstap maken naar het mbo, of naar het havo. We belasten één groep leerlingen met een risicovolle

overgang. Dat is een duidelijk geval van kansengelijkheid en die leidt tot een verhoogd risico op schooluitval.'

4 Welke specifieke uitdagingen ervaren nieuwkomers op het gebied van kansengelijkheid?

'Dat zijn er vanzelfsprekend vele, omdat zij vaak in korte tijd hun weg moeten vinden in een nieuwe onderwijscontext, met het Nederlands als schooltaal, en soms ook kampen met stress of trauma's die het leren op school belemmeren. Een grote zorg is de financiering, facilitering en bemensing van het nieuwkomersonderwijs. Hoe richten we een duurzame infrastructuur in die leerlingen helpt om hun plek te vinden in het Nederlandse onderwijs en de samenleving? Elk kind in Nederland heeft recht op toegang tot goed onderwijs, ongeacht diens verblijfsstatus.'

5 U pleit voor latere selectie en meer differentiatie in het onderwijs. Zal dit bijdragen aan meer kansengelijkheid?

'We weten al jaren dat vroege selectie en externe differentiatie – het toewijzen van leerlingen aan van elkaar gescheiden en ongelijksoortige onderwijsroutes – uitmonden in grotere ongelijkheid in het verloop van schoolloopbanen. De Onderwijsraad pleit daarom onverminderd voor uitstel van selectie en minder starre vormen van differentiatie. Dat betekent overigens niet – zoals vaak wordt gedacht – dat de Onderwijsraad pleit voor het geven van éénzelfde vorm van onderwijs aan alle leerlingen tot 15 jaar. De opdracht zit in een flexibeler inrichting van het voortgezet onderwijs, met meerdere onderwijsroutes onder één dak waartussen leerlingen gemakkelijker kunnen wisselen.'

6 Verwacht u dat latere selectie en meer differentiatie zullen bijdragen aan een vermindering van het lerarentekort?

'Het lerarentekort staat los van dit vraagstuk. Er zijn geen redenen te denken dat mensen geen leraar worden of stoppen als leraar als er meer of minder selectie of differentiatie plaatsvindt.'

7 Welke rol kunnen onze leden, leerplichtambtenaren en doorstroomcoaches, hebben in het bevorderen van kansengelijkheid?

'Elke leerling heeft recht op toegang tot goed onderwijs. Het zijn onder anderen de leden van Ingrado die erop toezien dat dat recht gewaarborgd wordt. Het groeiend aantal thuiszitters doet een beroep op flexibiliteit van ons onderwijsaanbod. De focus moet liggen op de vraag: wat kan er wél? Leerplichtambtenaren en doorstroomcoaches kunnen helpen een antwoord op die vraag te vinden.'

8 Wat vindt u het belangrijkste element van de Leerplichtwet?

'Dat we de leerplicht hebben omdat elk kind recht heeft op goed onderwijs. Met een verplicht aantal jaren onderwijs stellen we elk kind in staat om bepaalde kennis en vaardigheden te ontwikkelen en talenten te ontdekken en ontplooien. Zij kunnen kennismaken met andere interessegebieden en perspectieven dan die ze van huis uit meekrijgen. Zo waarborgen we dat alle kinderen en jongeren toegerust worden om volwaardig te kunnen participeren in onze samenleving.'

9 Wat is volgens u de waarde van het behalen van een startkwalificatie?

'De kansen op bestaanszekerheid van jongeren met een startkwalificatie zijn aanzienlijk groter dan van jongeren zonder startkwalificatie, dus we hebben alle reden om iedereen aan die startkwalificatie te willen helpen. Het verlengen van het vmbo tot startkwalificatie-niveau om te zorgen dat elk kind het voortgezet onderwijs verlaat mét een startkwalificatie op zak zou een goede start zijn op weg naar meer kansengelijkheid in en door het onderwijs.'

10 Welke vraag stelden we niet en zou u graag beantwoorden?

'Of het leuk is bij de Onderwijsraad en die vraag beantwoord ik dan graag met een volmondig ja! 🍷'